

روز کودک و طبیعت

اشاره

مهر که فرا می‌رسد، غیر از تکاپوی آغاز مدرسه‌ها، مناسبت دیگری هم به ما تلنگر می‌زند تا به کودکان بیشتر توجه کنیم. شانزدهم مهرماه و روز کودک بهانه‌ای است تا به ویژگی‌ها، نیازها و مسائل حال و آینده‌ی کودکان عمیق‌تر نگاه کنیم. طبیعت و محیط‌زیست نیز یکی از مسائلی است که در واقع زندگی کودکان به آن مرتبط است. از این رو، سلسله مطالبی را که از سال گذشته به نام «محیط‌زیست» شروع کردیم، در سال‌های جاری هم با رویکردی کاربردی و مشابه ادامه می‌دهیم تا در حفظ زمین و سلامت خانه‌ی خود سهمی داشته باشیم.

صفورازاران حسینی

برای کاغذها فکری کنیم!

کاغذ یکی از پرمصرف‌ترین ابزارهای آموزشی در طول سال تحصیلی است. مهر ماه فرصت خوبی است تا فکری به حال استفاده‌ی بهتر از کاغذها بکنیم. با دانش آموزانتان درباره‌ی تهیه‌ی کاغذ از چوب درختان و استفاده‌ی درست از کاغذ برای محافظت از درختان صحبت کنید. برای این که عمق مسئله را به آن‌ها نشان دهید، می‌توانید یک مسئله‌ی ریاضی نیز همراه آن حل کنید. از آن‌ها بخواهید حساب کنند، اگر هر دانش‌آموز در کلاس روزی یک صفحه کاغذ دور بریزد، در آخر سال چقدر کاغذ دور ریخته می‌شود. سپس می‌توانید در طول یک پرسش و پاسخ با دانش‌آموزان، به روش‌های استفاده‌ی بهینه از کاغذ که در کلاس خودتان و توسط دانش‌آموزان قابل اجرا باشد فکر کنید. برای مثال، می‌توانید یک بانک کاغذ یک رو سفید و باطله درست کنید. جعبه‌ای در گوشه‌ای از کلاس قرار دهید و این کاغذها را درون آن بگذارید. این نوع کاغذها برای چرکنویس یا نقاشی یا ساخت بعضی کاردهی‌ها استفاده می‌شوند. فعالیت دیگر هم در نظر گرفتن سطلی جدا برای کاغذهایی است که دیگر استفاده‌شدنی نیستند. اگر تمامی مراحل تصمیم‌گیری و اجرای این طرح‌ها را همراه و با هم فکری دانش‌آموزان انجام دهید، احتمال موفقیت در اجرای آن‌ها بالاتر می‌رود و دانش‌آموزان با دلبستگی و پیگیری بیشتری فعالیت‌ها را دنبال می‌کنند.

پرندگان مهاجر را دریابیم

پرندگان مهاجر زمستان‌گذران از اواخر تابستان و اوایل پاییز وارد ایران می‌شوند. هم‌زمانی روز «کودک و طبیعت» با ورود این پرندگان فرصت خوبی برای آموزگاران است تا درباره‌ی پرندگان مهاجر، دلایل مهاجرت آنان و زیستگاه اغلب آن‌ها و تالاب‌ها با دانش‌آموزان صحبت کنند. تالاب به انواع زیستگاه‌های آبی دریایی، رودخانه‌ای یا دریاچه‌ای طبیعی یا مصنوعی گفته می‌شود که عمق زیادی ندارند و زیستگاه انواع گیاهان آبی یا وابسته به محیط‌های آبی، پرندگان و موجودات زنده‌ی دیگر هستند. گاهی تالاب‌ها به دلیل سدسازی و قطع آب ورودی، آلودگی و خشک‌سالی، از بین می‌روند. با کمک کتاب‌هایی مانند «دانش‌نامه‌ی مهره‌داران ایران» یا «راهنمای صحرایی پرندگان ایران»، تعدادی از پرندگان مهاجر را انتخاب و به دانش‌آموزان معرفی کنید یا معرفی و شناخت آن‌ها را، به عنوان موضوع پژوهش دانش‌آموزی، به دانش‌آموزان اعلام کنید.



در کلاس گلدان بگذاریم

نه ماه سال تحصیلی زمان مناسبی برای مشاهده‌ی رشد گیاه است. با این که فصل‌های پاییز و زمستان معمولاً فصل به خواب رفتن گیاهان است، اما می‌توان گیاهانی را یافت که داخل کلاس و در این فصل‌ها قابل نگهداری باشند. روز کودک و طبیعت را بهانه‌ی آغاز نگهداری از یک گلدان قرار دهید. کودکان با نگهداری از گیاه، علاوه بر آن که رشد و تغییرات آن را می‌بینند، مسئولیت‌پذیری در قبال موجود زنده‌ای دیگر را نیز تمرین می‌کنند. می‌توانید دانش‌آموزانتان را متناسب با فضا، نور و امکاناتی که در کلاس در اختیار دارید، گروه‌بندی کنید و یک گلدان در اختیار هر گروه قرار دهید. حتی انتخاب گیاه مناسب نیز می‌تواند به عهده‌ی دانش‌آموزان هر گروه و موضوع پژوهش آن‌ها باشد.

فیلم کلاسی ببینیم!

به مناسبت روز کودک و طبیعت، همراه دانش‌آموزانتان یک فیلم مستند یا فیلم انیمیشن با موضوع مرتبط ببینید. فیلم مستند می‌تواند درباره‌ی معرفی یکی از مناطق طبیعی، حیات وحش و یا گونه‌های در حال انقراض ایران باشد. برخی از این فیلم‌ها از آرشیو صدا و سیما یا گروه‌های فعال در زمینه‌ی طبیعت و محیط‌زیست قابل تهیه‌اند. انیمیشن‌ها هم برای کودکان بسیار جذاب هستند. می‌توان پس از تماشای آن‌ها، درباره‌ی محتوایشان با دانش‌آموزان به گفت‌وگو نشست.

اردو برویم

به مناسبت روز کودک و طبیعت یک بازدید ترتیب دهید؛ بازدید از منطقه‌ای حفاظت شده یا موزه‌ی حیات وحش یا حتی دفتر یک گروه یا کارشناس طرفدار محیط‌زیست، برای آشنا شدن با فعالیت‌هایی که برای حفاظت از طبیعت می‌توان انجام داد.

به درختان سلام بدهیم!

نام چند نوع درخت را بلدید؟ می‌توانید بازدیدی از پارک یا فضای طبیعی دارای درخت نزدیک مدرسه ترتیب بدهید. یکی از اهداف برگزاری روز کودک و طبیعت، نزدیکی بیشتر کودکان با طبیعت است؛ رابطه‌ای که امروزه و به‌خصوص در شهرها کم‌رنگ‌تر شده است. چنین بازدیدی در جلب توجه دانش‌آموزان به موجودات زنده‌ای که ممکن است تاکنون بی‌تفاوت از کنار آن‌ها گذشته باشند، مفید است. در بازدیدتان، به دانش‌آموزان فرصت لمس تنه، بوییدن و مشاهده‌ی دقیق برگ‌ها و میوه‌های درختان را بدهید. دانستن نام هر نوع درخت نیز باعث می‌شود هر درخت هویتی جدا پیدا کند و درجه‌ی اهمیت و توجه به آن در ذهن بالاتر رود. می‌توانید از کارشناس فضای سبز شهرداری منطقه‌ی خود یا یک کارشناس گیاه‌شناس دعوت کنید شما را در این بازدید همراهی کند.

نمایشگاه پوستر برپا کنیم

می‌توانید از دانش‌آموزانتان، به‌ویژه در پایه‌های سوم تا ششم، بخواهید برای روز کودک و طبیعت پوستر طراحی کنند و بعد نمایشگاهی از پوسترها در مدرسه ترتیب دهید. قبل از شروع کار، تعدادی پوستر با موضوع مرتبط به دانش‌آموزان نشان دهید و درباره‌ی ویژگی‌های گرافیکی و متن پوسترها با آن‌ها گفت‌وگو کنید. موضوع پوسترها می‌تواند دعوت به گرامی‌داشت روز کودک و طبیعت یا موضوعی آموزشی و ترویجی درباره‌ی حفاظت از طبیعت باشد.

